

Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Duyulan Güveni Etkileyen Faktörler Üzerine Nicel Bir İnceleme

A Quantitative Review of Factors Influencing Trust in Public Institutions in Turkey

Bahadır ŞAHİN¹
İstanbul Emniyet Müdürlüğü
Hakan Batırhan KARA²
Bitlis İl Emniyet Müdürlüğü

Özet

Kamu kurumlarına duyulan güven, kamu politikalarının uygulanmasından demokratik prensiplerin tam olarak yerleşmesine kadar değişen yelpazede etkinliğe sahiptir. Halkın kamu kurumlarına güvensizlik duyması toplumsal barışı tehdit edebilir. Güveni oluşturan ve etkileyen faktörler bireysel ve kurumsal olarak çeşitlilik göstermektedir. Çalışmada sosyal, ekonomik, kültürel ve demografik değişkenler Türkiye’de önde gelen kamu kurumlarına duyulan güveni veya güvensizliği açıklamakta kullanılmıştır. Regresyon analiziyle nicel olarak yapılan test sonuçları literatürden nitel değerlendirmeler eşliğinde yorumlanarak kamu kurumlarına olası organizasyonel değişimlerde güven artırıcı somut önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kamu Yönetimi, Kamu Kurumlarına Güven, Post-Materyalist Endeks, Dindarlık, Siyasi Kimlik.

Abstract

Trust has an important role in a series of public policies ranging from implementation of new regulations to establishment of democratic principles in public bodies. Public distrust of public institutions can threaten social order. Factors forming and influencing trust varies individually and organizationally. Selected social, economic, cultural and demographic variables in the study described the trust or distrust in public institutions in Turkey. Accompanied by quantitative tests utilizing regression analysis and qualitative evaluations from literature, the study has made concrete suggestions to public institutions on trust-building organizational strategies.

Keywords: Public Administration, Trust In Public Institutions, Post-Materialist Index, Religiosity, Political Identity.

Giriş

“Korku, çekinme ve kuşku duymadan inanma ve bağlanma duygusu, itimat” anlamına gelen güven, toplumsal ilişkilerin temelini oluşturur (Türk Dil Kurumu, 2015). Çünkü güvende olma ihtiyacı insanların en temel

¹ Doç. Dr., İstanbul Emniyet Müdürlüğü, E-Mail: bahadirsahin78@gmail.com

² Dr., Bitlis İl Emniyet Müdürlüğü, E-mail: Hakanbatirhan@yahoo.com

sorunlarındandır. Bu sorunun çözümü olarak insanlar bir araya gelmiş ve devleti kurmuştur. Çünkü Hobbes, Rousseau ve Spinoza gibi düşünörlere göre bireylerin tek başına güvenliklerini sağlama imkânı bulunmamaktaydı ve bundan dolayı bireyler tüm haklarını genel iradeye devrederek devleti kurmuştu (Tunçay, 2009). Kısacası toplum ile devlet arasındaki bu ilişkinin güvene dayandığı ve devlet yapısının var olduğu günden bu tarafa bulunduğu söylenebilir.

Ancak özellikle son yıllarda küreselleşen dünyada halkın devlete duyduğu güven daha da bir öne çıkmıştır. Toplum ve devlet arasındaki güvenin sarsılması halinde toplumsal sözleşmeye dayalı ilişki zarar görebilir ve devlet meşruiyetini yitirebilir (Örselli, 2009). Devlet ile halk arasındaki ilişkinin zarar görmemesi ve aradaki güven duygusunun sarsılmaması için kamu kurumlarının hukuk ve etik ilkelere bağlı çalışması, halka hesap verebilmesi, faaliyetlerinde şeffaflığı sağlaması önemlidir. Bunların dışında yapılan tüm işlerin halkla ilişkiler kapsamında doğru bir şekilde yansıtılması ve sonuçta halkın güvenini kazanılması gerekmektedir (Boztepe, 2013).

Bireylerin kendilerine, çevrelerindeki diğer kişilere ve sosyal yapılara karşı oluşturdukları olumlu veya olumsuz imgesel itimat dereceleri güveni belirler. Kişilerin çevreyle kurduğu her bağlantıda etkin rol oynayan güven bu nedenle toplumsal psikolojiyi derinden etkiler (Boztepe, 2013). Kamusal düzenin tüzel kişilikleri olan kamu kurum ve kuruluşlarına karşı bireylerin geliştirdiği güven hisleri devlet politikalarının başarıyla uygulanmasını dahi etkileyebilir (MORI, 2003). Çok fazla bireysel ve sosyal değışkenden etkilenen güvenin sağlanması ve artırılması organizasyonların daha sağlıklı çalışmasını sağlayacağı gibi toplumsal barış ve huzuru tesis edecektir (Thomas, 1998; Citrin, 1974; Fard ve Rostamy, 2007; Christensen ve Læg Reid, 2005; Fukuyama, 2000). Halkın devlete olan güveni demokrasinin yapı taşlarından biridir (Ruscio, 1996). Yani kısacası güven ve kamu hizmetlerinin verimliliği arasında bir döngü bulunmaktadır (Blind, 2006). Bu döngünün başarılı işletilmesi halinde hem güven artmakta hem de hizmet kalitesi artmakta yani iki taraf için de karlı sonuç doğmaktadır.

Organizasyon teorisinde güven, genelde personeller arasındaki bireysel ilişkilere dayalı olarak işlenir. Nicel araştırmalara veri toplama açısından yöntemsel olarak kolaylık sağlayan bu bakış açısı organizasyonun içsel mekanizmaları hakkında bilgi verir (Mayer, Davis ve Schoorman, 1995; Kramer ve Tyler, 1995). Hâlbuki kurumun dışarıdan değerlendirilmesi bu perspektiften mümkün değildir. Halka hizmet veren kamu kurumlarının genelde işleyişleri ve ürünleri halka açık olduğundan sadece içsel olarak değerlendirilmeleri yeterli olmayacaktır. Personelden ziyade vatandaşın kamu kurumlarına karşı güveninin ortaya çıkarılması demokratik açıdan da önemlidir. Bu nedenle araştırma vatandaşların kamu kurumları için beslediği güveni temel alacaktır. Kamu kurumlarına duyulan güvene iki açıdan bakılabilmektedir: genel ve özel (Blind, 2006). Bu çalışmada özel açıdan, kamu hizmetlerinin alt dalları olan bazı başlıklara dair duyulan güven incelenmiştir.

Bireylerin kamu kurumlarına güvenini etkileyen faktörlerin başında kamu kurumunun kimliği, verdiği hizmetin kalitesi, personelin dürüstlüğü, kurumun halka açıklığı, olası zararların telafi yöntemleri, lider kadrosu, politik ve medyatik duruş, halkla ilişkileri ve bireyin kendi demografik özellikleri yer almaktadır

(MORI, 2003). Her devleti oluşturan halkların farklı tarihi ve coğrafi niteliklerine uygun olarak kamuyla geliştirdikleri bağ diğerlerinden farklıdır. Örnek vermek gerekirse, ülkemizin içinde olduğu Orta Doğu coğrafyasındaki halklarla Amerika Kıtasındaki halkların devletten beklentileri ve bu beklentiler doğrultusunda devlete olan güvenlerini etkileyen unsurlar değişiktir. Araştırma bu bağlamda literatürde sıklıkla güven seviyesi incelenen başlıca kurumları seçerek Türkiye'deki eşdeğer kurumlara olan güvenin nedenlerini irdelemeyi amaçlamaktadır.

Askvik ve Jamil (2011) halkın politik görüşleri ve kamu kurumlarından beklentileri arasında ilişki aradığı çalışmada bu bağlantıların kurumdan kuruma farklılık gösterdiğini iddia etmiştir. Hastane, okul ve yerel belediyelere dönük güven, merkezi diğer kamu kurumlarıyla karşılaştırıldığında oldukça yüksek bulunmuştur. Ayrıca güvenin kurumların performansından çok bireylerin bu performansı kendi demografik değerleriyle ne kadar anladığıyla irtibatlı olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla bireylerin demografik özellikleri kurumlara güvende önemli rol oynar. Demografik özelliklere ek olarak Citrin (1974) politik görüşlerin eleştirel bakış açısını geliştireceği için kamu kurumlarına güveni olumsuz etkileyeceğini belirtmiştir.

Kramer ve Tyler (1995) bu olumsuz güven ilişkisinin etnik farklılıklardan kaynaklanabileceğini öne sürerek polise ve yargıya güvenin bu altyapının etkisiyle değişebileceğini ileri sürmüştür. Bu sava göre azınlık grupların diğerlerine göre bu kurumlara güveni daha azdır. Bu savın Türkiye'de sınındığı bir çalışmada etnik, siyasi ve dini açıdan ülkedeki azınlıkların polise olan güveninin çoğunluğa göre düşük olduğu bulunmuştur (Kırmızıdağ, 2015). Christensen ve Lægreid (2005) zamanın önemli bir etken olduğunu belirterek bunun yanında kurumların halkla olan ilişkisinin ve bireysel özelliklerin güven oluşumunda etkisinin olduğunu belirtilmiştir. Dolayısıyla zaman içinde güvenin değişik olaylar ve tecrübeler izdüşümünde değişebileceği ve bu değişiklere yol açan nedenlerin ortaya çıkarılarak güvenin kazanılmasına yönelik tedbirler alınabileceği tavsiye edilmiştir. Bunlar dışında adaletsizlik, haksızlık ve yolsuzlukların da kamu kurumlarına olan güvenin azalmasına neden olduğu söylenmektedir (Akgün, 2001).

Çalışma Değişkenleri

Kamu kuruluşunun kimliği kendisinden beklenen hizmetin niteliğini belirlediğinden kendine olan güvenle yakından irtibatlıdır (Thomas, 1998; Christensen ve Lægreid, 2005). Askeri kurumlardan beklenen şey düşman saldırılarına karşı vatanın müdafaası iken yargıdan hukuka uygun adli kararlar vermesi ve polisten asayiş olaylarına karşı tedbir alması beklenir. Dolayısıyla halkın birincil olarak önem verdiği tehdit olgusuyla ilgili kurumlara duyulan güven de yüksek olur. Genelde askeri kurumlara daha çok güven duyulmasının nedeni budur. Belli bir kuruma güvenin yüksek olması halkın o kuruma karşı karşılıksız sevgi duyduğunu da göstermez. Örneğin, Shlapentokh (2006) Rusya'da devlet başkanına duyulan yüksek orandaki güvenin halkın sevgisinden değil alternatifsizliğinden veya çaresizliğinden kaynaklandığını belirtmiştir.

Bu bağlamda güven araştırmaları sadece nicel istatistiklerle alınan sonuçları güveni açıklamakta yeterli görmeyip halkın tarihi ve sosyal geleneklerini de derleyerek bu ilişkilerin muhtemel sebeplerini incelemelidir. Kurumlara güven zamanla değişebilen bir olgudur. Bu bağlamda farklı zamanlardaki güven seviyelerindeki değişimlerin açığa kavuşturulması kurumların halkın güvenini kazanma ve artırmaya yönelik çabalarına yardımcı olacak veriler sağlayabilir. Araştırma farklı yıllarda düzenlenmiş beř anketin verilerini bu nedenle kullanmış ve bizzat bu zaman serisinin etkisini de ölçerek kurumlara yönelik güvenin değişik zamanlarda neden farklılaştığını ortaya koymayı amaçlamıştır. Demografik özelliklerin etkisinin belirtildiği değişik çalışmalara (Christensen ve Læg Reid, 2005) paralel olarak eğitim düzeyi, çalışma ve gelir durumu ve medeni hal değişkenleri araştırmanın bağımsız değişkenleri olarak kullanılmışlardır.

Bunlara ek olarak sosyal ve kültürel özelliklerin etkisini araştıran çalışmalar model alınarak vatandaşın en genel anlamda özetlenebilecek değerleri özelinde kurumsal güvenin etkilenip etkilenmediği de sorgulanmıştır. Ingleheart'ın (1977) "sessiz devrim" olarak nitelendirdiği post-materyalist endeksin baz alındığı güven araştırmaları kamu yönetimi ve siyaset bilimi alanında önemli bir yol gösterici olmuştur (Van Deth, 1983). Endeksin tanımladığı veriler anket katılımcılarına göre maddi ve manevi ihtiyaçların hangilerinin öncelikli olduğunu belirtir. Buradan hareketle Ingleheart (1977) bireylerin açlık, kıtlık, savaş, sıkıyönetim vb. olaylardan daha fazla etkilendiklerinde materyalist, bunlardan zamanla ve imkânlar dâhilinde sıyrılarak daha sosyal ve manevi ihtiyaçlara yönelebildiklerinde de post-materyalist özellikler gösterdiklerini belirtir. Dolayısıyla öncelikle batı ülkelerinde ve onları ekonomik olarak takip eden diğer toplumlarda hızla post-materyalist değerlere geçiş gözlemlenmelidir. Post-materyalist felsefeyi özümsemiş olan toplulukların kamu kurumlarından konvansiyonel beklentiler yerine daha farklı içerikte ve soyut ihtiyaçlardan kaynaklanacak taleplerde bulunacakları varsayılabilir (Van Deth, 1983). Böylece özellikle materyalistten post-materyaliste geçiş sürecinde bulunan ülkemiz gibi devletlerde halkın taleplerini daha iyi anlayarak güvenini artırma amacıyla bu değişken araştırmada yer almıştır.

Çalışmada kullanılacak olan diğer sosyal ve kültürel değerler bireylerin din ve siyasete olan bakış açıları olacaktır. Hayatında din ve siyasetin ne kadar önemli bir yer tuttuğu sorulan bireylerin algılarına göre hangi kurumlara ne oranda güvendiklerini anlayabilmek Türkiye'de kamu kurumlarının halkla ilişkilerde daha başarılı olmasının yolunu açacaktır. Anket soruları din ve siyaseti kimlik bazında ele almamıştır. Herhangi bir dine mensup olma veya politik spektrumda bulunulan yer bahse konu edilmemiştir. Bu şekilde anket katılımcısının sahip olduğu değerlerden ziyade kümülatif anlamda soyut konseptin kendisi araştırma konusu edilmiştir. Dindarlığın ve politik düşünsel durumun bireylerin başkalarına duyduğu güveni etkilediğine dair çalışmaların (Christensen ve Læg Reid, 2005; Citrin, 1974) model alındığı bu yöntem Türkçe literatürde ilk kez uygulanacaktır.

Yöntem

Araştırma, Dünya Değerler Anketi (World Values Survey Association, 2015) verilerini kullanmıştır. Seksenden fazla ülkede yıllardır uygulanan anket verileri araştırmacılar tarafından kullanıma açık ve ücretsizdir. Anket değişik konularda 1.200 soruyu içermektedir. Güven, din, siyasi düşünceler, aile, devlete bağlılık, psikolojik ve sosyolojik birçok sorunun geniş halk kitlelerine farklı zamanlarda sorulmasıyla oluşan Dünya Değerler Anketi zengin bir veri seti oluşturmaktadır. Çalışmada gelir seviyesi, eğitim ve çalışma durumu, yaş, medeni hal, anket yılı, materyalist endeks, din ve politikanın bireysel önemi değişkenleri bağımsız değişkenler olarak analizlere dâhil edilmiştir (n=9,289). Tablo 1’de gösterilen bağımsız değişkenlere ait kayıp veri oldukça azdır. En yüksek orandaki kayıp veriye sahip olan eğitim durumu değişkeninde dahi toplam geçerli anket sayısı 8,276 gibi istatistiksel analize uygun bir rakamdır.

Tanımlayıcı istatistiklere bakıldığında (Tablo 1) genel olarak anket yapılan kişilerin orta ve alt seviye gelir grubu (76%), genç (52%), ilkokul mezunu (40%), düzenli işi olmayan (74%), evli (69%), dine büyük oranda önem verirken (90%) politikaya aynı önemi göstermeyenlerden (42%) oluştuğu görülecektir. Materyalist endeksteki şahısların (26%) post-materyalist olarak kodlananlara (15%) nispetle neredeyse iki kat fazla olduğu ve diğerlerinin iki endeksin ortasında (%54) bulunduğu göze çarpmaktadır. Inglehart’a (1977) göre bu durum toplumun henüz gelişmiş medeniyet seviyesine ulaşmadığının göstergesidir. Askeri darbe dönemlerini ve olağanüstü hal gibi uygulamaları yaşamış nesillerin hala büyük çoğunlukla hayatta olmaları bu bulguyu desteklemektedir.

Tablo 1. Bağımsız Değişkenler

Gelir Seviyesi	Alt Gelir Grubu	842	3743	Çalışan	224	Evli	6435		
		9.0	40.29		2		24.1	69.28%	
		6%		%		4%			
	Seviye 2&3	342	542	Yarım Gün	539	Beraber yaşıyor	32		
		6	5.83%		115		5.80	0.34%	
		36.88			12.38				
		%	6.71%		8%				
	Seviye 4&5	277	623	Emekli	794	Boşanmış	132		
		0	7.23%		305		8.55	1.42%	
		29.82			%				
	%	7.23%							
Seviye 6&7	118	1506	Ev Hanımı	32.8	Ayrı Yaşıyor	32			
	9	16.21		3		7%	0.34%		
	12.80								
	%	16.21							
Seviye 8&9	118	242	Öğrenci	647	Dul	325			
	9	2.61%		6.97		3.50%			
	6.65			%					
	%	2.61%							
Yüksek Gelir Grubu	341	948	İşsiz	725	Bekâr	2305			
	1.1	10.21		7.80		24.81%			
	9%			%					
	%	10.21							
Toplam	96.00	89.09	Toplam	98.50	Toplam	99.70%			
	%	%		%					
Yıl	1990	1030	Materyalist	2426	Çok önemli	676	1583	17-25	2247
		11.09				26.12			72.7
		%	%	9%	%		%		
	1996	1907	Karışık	5055	Oldukça önemli	164	2334	26-35	2620
		20.53				54.42			17.6
		%	%	6%	6%		%		
	2001	3401	Post-materyalist	1427	Çok önemli değil	527	2543	36-45	2091
36.61		15.36				5.67			27.38
	%	%	3.61	%	%	%			
2007	1346	Hiç önemli değil	335	Hiç önemli değil	335	2738	46-60	1600	
	14.49				7.0%			29.48	17.2
	%	7.0%	%	%	%	%			
2011	1605						61-91	708	
	17.28						7.0%	7.0%	
	%								
Toplam	100	95.90	Toplam	99.72	Toplam	99.02	Toplam	99.8	
	%	%		%		%		%	

Tablo 2'de sergilenen bağımlı değişkenler vatandaşların güven seviyesine göre yapılan sıralamayla oluşturulmuştur. En fazla güvenilen kurum yüzde 85'ile ordudur. Ordunun en yüksek oranda güvene sahip olması diğer çoğu ülkede de benzeri bir karakterin göstergesidir. Üniformalı diğer bir teşkilat olan polis ordudan hemen sonra güvenilen kamu kurumları arasındaki yerini almaktadır

(%68). Siyasi partilerin güvenilirlikte en sonda yer almaları da (%26) çoğu gelişmiş ülkede rastlanılan bir durumdur. Bu değerlendirmelerin ötesindeki nicel analizleri yapabilmek için bağımsız değişkenlerin hepsi SPSS (IBM Corp., 2011) paket programında bağımlı değişkenlerinin hepsiyle tek tek ENTER yöntemiyle regresyon analizinde test edilmiştir. Tablo 3'teki veriler bu dokuz analizin özet verileri birleştirilerek hazırlanmıştır.

Tablo 2. Bağımlı Değişkenler

		Çok Güveniyo rum	Oldukça Güveniyoru m	Fazla Güvenmiyoru m	Hiç Güvenmiyoru m	Kayı p Veri	Topla m
Ordu	Sayı	5523	2397	699	529	141	9289
	Yüzde	59%	26%	8%	6%	2%	100%
Polis	Sayı	3153	3188	1470	1333	145	9289
	Yüzde	34%	34%	16%	14%	2%	100%
Diğer Kamu	Sayı	1297	4144	2239	1346	263	9289
	Yüzde	14%	45%	24%	14%	3%	100%
Meclis	Sayı	1527	3056	2170	2213	323	9289
	Yüzde	16%	33%	23%	24%	3%	100%
Hükümet	Sayı	1694	2865	2029	2391	310	9289
	Yüzde	18%	31%	22%	26%	3%	100%
Yargı	Sayı	1762	2206	1149	629	3543	9289
	Yüzde	19%	24%	12%	7%	38%	100%
Basın	Sayı	895	2651	3080	2460	203	9289
	Yüzde	10%	29%	33%	26%	2%	100%
Siyasi Partiler	Sayı	472	1943	2614	2973	1287	9289
	Yüzde	5%	21%	28%	32%	14%	100%

Bulgular ve Sonuç

Düzeltilmiş R Kare (r^2) verileri oluşturulan dokuzlu sosyal, ekonomik ve kültürel değişken ölçeğinin kurumlara olan güvendedeki değişimi ne yönde ve miktarda etkilediğini göstermektedir. Analizin nitel yönden desteklenmesinin kanıtlarından biri R Karenin tüm analizlerde istatistiksel olarak geçerli seviyede ($p < 0,05$) olmasıdır. Tablo 3'te ilk satırda yer alan bu değerlere göre dokuzlu ölçek en yüksek oranda polise (15%), en düşük oranda da basına (2%) olan güveni açıklayabilmiştir. Düşük veya yüksek oranda da olsa regresyon analizlerinin istatistiksel geçerlilikte değerler üretmesi, nicel sonuçların literatürden elde edilen gözlemlere uygunluğunu belgeler.

Cinsiyetin siyasi partiler dışındaki tüm kurumlarda etkileri geçerlidir ($p < 0,1$). Geçerli tüm etkiler negatif yöndedir. Erkeklerin 1 ve bayanların 2 olarak kodlandığı veri seti analizinden elde edilen bu sonuç erkeklerin bayanlara göre kamu kurumlarına daha fazla güvendiğini gösterir. Bayanların kamu kurumlarına duyduğu bu göreceli güvensizliğin pek çok nedeni mevcuttur. Kadının sosyal ve ekonomik hayatta hala gelişmiş ülkelerin seviyesinde yer almaması ve birtakım haklarla beraber pozitif ayrımcılık uygulamalarının ancak yakın tarihte gündeme getirilmesi nedeniyle güvensizliğin oluşması mümkündür. Dolayısıyla kamu kurumları uygulamalarında bu hususu göz önünde bulundurarak hizmet-içi eğitimlerde ve seminerlerde kurumların vatandaşların güvenini sarsacak davranışlarını izole etme yoluna gitmelidirler (Fard ve Rostamy, 2007).

Katılımcıların yaşının güvene etkisi istatistiksel geçerlilik seviyesinde ordu, polis, diğer kamu kurumları, yargı ve basın kurumları için cinsiyete benzer şekilde negatif doğrultuda sonuçlanmıştır. İstatistiksel olarak gençlerin güveninin daha yaşlı bireylere göre daha fazla olduğu anlamına gelen bu sonuç kamu yönetimi açısından çok önemlidir. Bu sonuca göre zaman içinde devlet kurumlarıyla kurulan ilişkilerde kötü davranılan ya da mağdur edilen kişilerin çoğunlukta olduğu iddia edilebilir. Bu kurumların içinde ilk sırada bulunan ordunun mecburi hizmet sırasındaki uygulamalarının bu olumsuz güven oluşumunda etkisinin olabileceği düşünülmektedir. Yaş ve cinsiyetteki bu sonuçlar Türkiye'deki kamu kurum ve kuruluşlarında sorunların çözümü için gereken reformların bir an önce yapılması gerekliliğini göstermektedir.

Anket yılı değişkeni diğer kamu kuruluşlarına güven haricindeki diğer tüm çalışma bileşenlerinde istatistiki olarak geçerli bir korelasyona sahiptir. Zaman içinde kurumlara olan güvenin değişmesini anlatması bakımından önemli olan değişken askere ve basına güven değişkenleriyle doğru; polis, meclis, hükûmet, yargı ve siyasi partilere güvenle ters bir bağlantı kurmuştur. Zaman içinde bu değişimlerin neden gerçekleştiği kurumlarca irdelenmelidir. Eğitim ve gelir durumunda daha ileri seviyede olan vatandaşların kamu kuruluşlarına güvenlerinin daha fazla olduğu da gözden kaçmamaktadır. Özellikle daha üst düzey eğitim alan kişilerin polise, meclise ve hükûmete güveninin standartlaştırılmış katsayılarındaki rakamların büyüklüğü anılan olumsuzluklara rağmen umut vericidir. Eğitim sayesinde daha bilinir hale gelen kamu kurumları ve bunların uyguladıkları politikalar halkın güvenini artırmaktadır.

Tablo 3. Lineer Regresyon Analizinin Standartlaştırılmış Katsayıları

	Ordu	Polis	Diğer Kamu	Meclis	Hükümet	Yargı	Basın	Siyasi Partiler
Düzeltilmiş R Kare	0.11 ***	0.15 ***	0.03 ***	0.06 ***	0.1 ***	0.07 ***	0.02 ***	0.04 ***
Cinsiyet	-0.03 ***	-0.04 ***	-0.07 ***	-0.02 *	-0.02 *	-0.06 ***	-0.06 ***	0.02
Yaş	-0.11 ***	-0.01 ***	-0.04 ***	-0.01	0.01	-0.04 ***	-0.05 ***	-0.01
Anket Yılı	0.15 ***	-0.1 ***	0.01	-0.06 ***	-0.14 ***	-0.08 ***	0.07 ***	-0.14 ***
Siyasetin Önemi	-0.08 ***	-0.09 ***	-0.02	-0.03 ***	-0.01	-0.06 ***	0.03 ***	0.1 ***
Dinin Önemi	0.17 ***	0.25 ***	0.13 ***	0.16 ***	0.17 ***	0.15 ***	-0.01	0.08 ***
Materyalist Endeks	0.07 ***	0.08 ***	0.01	0.04 ***	0.07 ***	0.05 ***	0	0.04 ***
Eğitim Durumu	0.03 ***	0.11 ***	0.01	0.1 ***	0.15 ***	0.07 ***	0.05 ***	0.08 ***
Gelir Durumu	0.03 ***	0.05 ***	0.01	-0.03 ***	0	0.06 ***	-0.05 ***	-0.02
Çalışma Durumu	0.01	-0.02 ***	0.02	-0.01	-0.03 ***	0	-0.04 ***	-0.02
Medeni Hal	0.02 ***	0.03 ***	0.02*	0.02 *	0.02 *	0.03 *	0	0.01

*. 0.1 seviyesinde geçerli

***. 0.05 seviyesinde geçerli

Politika ve dinin hayatta önemli bir yer tutmasının güvene olan etkileri neredeyse taban tabana zıt gerçekleşmiştir. Politikayı hayatında önemli bir husus olarak görenlerin sadece siyasi partilere ve basına güvenlerinin pozitif yönde olması ve diğer kurumlara karşı güvensizlik beslemeleri düşündürücüdür. Politikayı hayatında benimseyen kişilerin eleştirel bir bakış açısına sahip olduklarından kamu kurumlarına güvenmekte sorun yaşadıkları söylenebilir (Hardin, 1993). Politik bakış açısının siyasi partilere ve basına duyduğu güven de bu yolla açıklanabilir; çünkü bu bireyler daha eleştirel hareket eden kurumlara kendileri arasında bir güven ilişkisi kurmuşlardır (Citrin, 1974).

Öte yandan hayatta dine verilen önemin basın hariç diğer tüm kurumlarla oldukça yüksek oranda bir güven ilişkisine yol açtığı açıktır. Bu bağlamda dinin tevekkül hissiyle kamu otoritelerine saygıyı öngören yapısının oynadığı rol önemlidir. Diğer bağımsız değişkenlere göre oldukça yüksek standartlaştırılmış katsayıya sahip olan dine verilen önemin polise, orduya, hükümete, meclise, siyasi partilere, yargıya, diğer kamu kurumlarına ve hükümete duyulan güveni önemli şekilde artırdığı ortadadır. Dinin kamu otoritesine duyulan saygıyı artırarak toplumsal huzur ve barışı artırdığını iddia eden araştırmalara (Newton ve Norris, 2000) destek olan bu sav çalışma sonuçlarıyla Türk toplumu adına bir kere daha doğrulanmıştır.

Materyalist endeks basın ve diğer kamu kurumlarıyla regresyonel olarak bir korelasyon kurmayı başaramamasına rağmen ordu, polis, meclis, hükûmet, yargı ve siyasi partilere güveni Tablo 3 verilerinin geneline göre ortalama üstünde açıklayıcı değerler üretmiştir. Tamamıyla pozitif yönde üretilen standartlaştırılmış katsayılar gelecek nesillerin kamu kurumlarına güveni açısından olumludur. Çünkü post-materyalist değerlere sahip olduğu düşünülen gelecek nesillerin kamu kurumlarına güvenmesi bu değerlerin ilerde artmasıyla halkın devlete güveninin de artacağı anlamına gelir (Van Deth, 1983). Elbette yaş ile ilgili olan bağıntının ortaya konmasına paralel olarak daha yeni sosyal değerlere sahip vatandaşların kamu kurumlarına güvenlerinin göreceli olarak pozitif yönde olması araştırmanın değişkenlerinin arasındaki uyum bütünlüğünü göstermesi açısından önemlidir. Fakat daha da önemlisi yaş ile ilgisi olmayacak şekilde post-materyalist kültüre sahip insanların da güvenini kazanmış olan kamu kurumlarının varlığı geleceğin kamu yönetimi politikaları yönünden umut vericidir. Kamu kurumlarının da bu hususun bilincinde olarak evirilen materyalist düşünceler ekseninde politikalarını tekrar dizayn ederek post modern kıstasları kurumların çalışma prensiplerine adapte etmelidir (Thomas, 1998).

Ruscio (1996) teorik bağlamda ele aldığı güven ilişkilerinin ülkenin kamu politikalarının uygulanmasında katalizör vazifesi gördüğünü iddia etmiştir. Basit vergi kanunlarından göreceli olarak daha da sertleşen ceza yasalarına, eğitim sisteminde reformdan anayasal hak ve güvencelerin yeniden düzenlememesine kadar değişen yelpazede değişikliklerin yaşandığı veya yaşanmasının beklendiği ülkemizde kamu kurumlarına duyulan güvenin bu açıdan önemi büyüktür. Ülkemizde kamu kurumlarına güvenin artması için yapısal ve kurumsal reformların gerçekleştirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu bağlamda gerçekleştirilecek reformlarda bu çalışma ve buna benzer çalışmalarda elde edilen bulguların dikkate alınması faydalı olacaktır. Başarılı kamusal düzenlemelerin arkasında halktan kazanılan güven desteğinin ön şart olduğu unutulmamalıdır.

Kaynakça

- Akgün, B. (2001). Türkiye’de Siyasal Güven: Nedenleri ve Sonuçları. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 56(04). s.1-23.
- Askvik, S. ve Jamil T. (2011), Citizens’ Trust in Public and Political Institutions in Nepal, *International Political Science Review* Cilt: 32, ss. 417-437.
- MORI (2003). *Exploring trust in public institutions*. Social Research Institute
- Blind, Peri K. (2006), Building Trust in Government in the Twenty-First Century: Review of Literature and Emerging Issues. *7th Global Forum on Reinventing Government Building Trust in Government*. pp. 26-29.
- Boztepe, H. (2013), Halkla İlişkiler Perspektifinden Güven Kavramı: Katılımcılık, Şeffaflık Ve Hesap Verebilirlik İlkelerinin Kamu Kurumlarına Yönelik Güvenin Oluşmasındaki Rolü, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Hakemli Dergisi*, Cilt: 45, ss. 53-74.
- Christensen, T., ve Læg Reid, P. (2005), Trust in Government: The Relative Importance of Service Satisfaction, Political Factors, and Demography. *Public Performance & Management Review*, Cilt: 28, No:4, ss. 487-511.
- Citrin, J. (1974). Comment: the Political Relevance of Trust in Government. *American Political Science Review*, Cilt: 68, No:3, ss. 973-988.
- Fard, H. ve Rostamy, A. (2007), Promoting Public Trust in Public Organizations: Explaining the Role of Public Accountability. *Public Organization Review*, Cilt: 7, No:4, ss. 331-344.
- Fukuyama, Francis, (2000), *Güven* (Çev. Ahmet Buğdaycı), İstanbul:Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Hardin, R. (1993). The Street-level Epistemology of Trust. *Politics and Society*, Cilt: 21 (Aralık): ss. 505-529.
- IBM Corp. (Released 2011), IBM SPSS Statistics for Windows, Version 20.0. Armonk, NY: IBM Corp.
- Inglehart, R. (1977). *The Silent Revolution, Changing Values and Political Styles among Western Publics*, Princeton: Princeton University Press.
- Kırmızıdağ, Nur. (2015). *Polis ve Toplum: Türkiye’de Polise Güven Araştırması*. İstanbul:TESEV.
- Kramer, R. M. ve Tyler, T. R. (Editörler) (1995), *Trust in Organizations: Frontiers of Theory and Research*. Washington DC: Sage Publications.
- Mayer, R.; Davis, J. H. ve Schoorman, F. D. (1995), An Integrative Model of Organizational Trust. *Academy of management review*, 20(3), 709-734.
- Newton, K. and P. Norris (2000). Confidence in Public Institutions: Faith, Culture, or Performance?. S. Pharr and R. Putnam (Ed.). *Disaffected Democracies* Princeton: Princeton University Press.
- Örselli, E. (2009). Küreselleşme ve Kamu Yönetiminde Etik Değerler. Ahmet Hamdi Aydın; İ. Ethem Taş; Meltem Kılıç ve Zehra Gül (Ed.). *Küreselleşme*

Karşısında Kamu Yönetimi ve Hizmeti. Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi. s.172-182.

Ruscio, K. P. (1996), Trust, Democracy, and Public Management: A Theoretical Argument. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 6(3), ss. 461-477.

Shlapentokh, V., (2006), Trust in Public Institutions in Russia: The Lowest in the World, *Communist and Post-Communist Studies*, C.39, ss. 153-174.

Thomas, C. W. (1998), Maintaining and Restoring Public Trust in Government Agencies and Their Employees, *Administration & Society*, 30(2), pp. 166-193.

Tunçay, Mete. (2009). *Batı'da Siyasal Düşünceler Tarihi Seçilmiş Yazılar Yeni Çağ*. 3. Baskı. İstanbul:Bilgi Üniversitesi.

Türk Dil Kurumu. (2015). Erişim Tarihi 09.07.2015
.http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts

Van Deth, J. W. (1983), Ranking the ratings: The case of materialist and post-materialist value orientations. *European Journal of Political Research* Cilt: 11, ss. 63-79.

World Values Survey Association. (2015), *Values Survey WVS Longitudinal 1981-2014 spss_v_2014_11_25* . Erişim Tarihi: 22.01.2015.
World http://www.worldvaluessurvey.com